

УДК 027(82):004.73

Олена Макарова,

мол. наук. співроб. Фонду Президентів України НБУВ

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЇХ УПРОВАДЖЕННЯ В БІБЛІОТЕЦІ КОНГРЕСУ АРГЕНТИНИ

У цій статті розглядається Бібліотека Конгресу Аргентини як один з основних інформаційних та документальних центрів Аргентини. Досліджуються етапи її становлення та розвитку в контексті впровадження новітніх інформаційних технологій.

Ключові слова: Бібліотека Конгресу Аргентини, бібліотечні інформаційні технології, «Бібліомобіль», Глобальна мережа правової інформації (GLIN).

На сучасному етапі розвитку людства бібліотека, як окрема установа, є одним з найважливіших інструментів у формуванні громадянської свідомості в інформаційному суспільстві. Вона є науковою та культурною установою, що орієнтується на запити та потреби користувачів, а також має незаперечний вплив на процеси навчання, викладання і формування активної громадянської позиції. У сучасному інформаційному суспільстві освічених людей бібліотеки сприймаються як осередки, де культура та інформація вільно співіснують та взаємодоповнюють одне одного [2]. З огляду на те, що інформаційні технології впроваджуються у всіх сферах діяльності, основним завданням для бібліотечних установ на сьогодні є розробка та втілення інноваційної політики, спрямованої на якісно новий розвиток бібліотек, створення умов для їх інтеграції в глобальний інформаційний простір з конкурентоспроможними інформаційними продуктами й послугами, а також із сучасними засобами доступу до них [1]. Для кращого розуміння потрібних змін та впровадження їх у вітчизняних бібліотеках необхідно досліджувати та переймати досвід зарубіжних країн. У цій статті ми розглянемо досвід Бібліотеки Конгресу Аргентини як однієї з основних інформаційних та документальних центрів Аргентини.

Бібліотека Конгресу Аргентини (La Biblioteca del Congreso de la Nación) – друга за величиною бібліотека Аргентини після Національної бібліотеки Республіки Аргентина (Biblioteca Nacional de la República Argentina). Вона є основною науковою бібліотекою, яка обслуговує органи державної влади, надає допомогу законодавцям, які працюють з державними

відомствами та приватними довідковими центрами. Бібліотека Конгресу Аргентини (БКА) сприяє культурному розвитку суспільства, співпрацює з дослідними центрами, науковцями, а також приватними підприємствами, промисловими компаніями, школами та ін.

Бібліотека Конгресу Аргентини була створена у 1859 р. з метою допомоги законодавцям обох палат парламенту, дослідникам та широкій громадськості з документацією та надання рекомендацій стосовно загального, доктринального, юридичного та законодавчого бібліографічного матеріалу. БКА спеціалізується на правових питаннях та парламентаризмі, як на національному, так і на провінційному та муніципальному рівнях. Завдяки тому, що бібліотека є одним з основних обов'язкових одержувачів примірників усіх публікацій, що видаються в країні, та має налагоджені зв'язки з-понад 600 національними та міжнародними установами, БКА вважається одним з найважливіших документальних архівів у країні, з більш ніж 3 млн бібліографічних матеріалів. Крім того, у газетному відділі бібліотеки можна знайти понад 7 тис. щоденних видань, журналів, газет, як аргентинських, так і іноземних.

Передумовою створення Бібліотеки Конгресу Аргентини стала невелика спеціалізована бібліотека, яка була сформована після поділу Конгресом влади та створення двопалатного законодавчого органу, який складався із сенату та палати депутатів у 1826 р. На першому установчому з'їзді було вирішено створити спеціалізовану бібліотеку, яка буде допомагати законодавцям та спеціалізуватиметься на праві та філософії. У 1856 р. на черговому з'їзді в місті Парана члени Конгресу вирішили, що, дотримуючись положень Конституції 1853 р., існує необхідність створення єдиної бібліотеки для обох палат парламенту та надання їй бюджетного фінансування, відповідно до її функцій [5]. 23 серпня 1859 р. цей законопроект став законом № 212 і таким чином було створено Бібліотеку Конгресу Аргентини. Також цим законом призначалося виділення 2 тис. песет з бюджету на придбання для бібліотеки колекції з 620 томів, що належали маршалу Андресу де Санта-Крусу, колишньому президенту конфедерації Перу та Болівії. Після битви під Павоном (1861) починається об'єднання Республіки Аргентина, і тодішній президент Б. Мітре (Bartolomé Mitre) доручив архітектору Хонасу Ларгіа (Jonbá Largiá) знайти місце та спроектувати будівлю для Конгресу Аргентини. Перша будівля була відкрита у 1864 р. на вулиці Victoria у Defensa (нині – Hipólito Yrigoyen) поряд з Будинком уряду. А після відкриття палацу Національного Конгресу Аргентини, за актом № 45, ініційованим президентом Хосе Фігероа Алькорта (José Figueroa

Alcorta), у палаці відводилося спеціальне місце для Бібліотеки Конгресу. Однак роботи з декорування будівлі проводилися ще кілька років. Організаційною структурою Бібліотеки Конгресу займалася спеціальна комісія, що складалася з двох депутатів і двох сенаторів. 18 жовтня 1917 р. було відкрито перший читальний зал для громадян (Sala de Lectura Pública) у Палаці Конгресу. Наступного року розпочався випуск бюлетеня бібліотеки, тематика якого спочатку була сконцентрована на законодавчій сфері, але протягом років вона поповнилася висвітленням актуальних питань права, соціології та історії. Згодом формат бюлетеня було оновлено і там почали друкувати нариси і статті відомих аргентинських науковців. У 1948 р. Комітет з публікацій ООН присвоїв БКА статус «бібліотека-депозитарій» [5], який надавав можливість БКА отримувати документи та публікації Організації Об'єднаних Націй та забезпечити безкоштовний доступ користувачам до цих публікацій.

У 1956 р., завдяки розширенню колекційних зібрань БКА, було створено окремий колекційний відділ. Кількість читачів збільшувалася, і в 1974 р. голова Адміністративного комітету, депутат Хосе Кармело Амерісе (José Carmelo Amerise) відкрив двері нового громадського читального залу.

Після перевороту 1976 р. було припинено роботу двох палат парламенту аж до грудня 1983 р., тому бібліотека не працювала. Через кілька років розпочався процес автоматизації та модернізації Бібліотеки Конгресу Аргентини. У 1986 р. БКА отримала статус «центру інформації» (Centro de Referencia) від Бюро офіційних публікацій європейських співтовариств (Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas). Це означає, що всі публікації, які видаються інститутами європейського співтовариства, направляються до БКА та доступні в читальних залах для користувачів. У 1990 р. за наказом голови Адміністративного комітету БКА Л. Пепе (Lorenzo Pepe) було продовжено години роботи громадського читального залу для задоволення потреб користувачів. У рамках цієї ініціативи бібліотека почала працювати 24 години на добу, шість днів на тиждень.

У 1995 р. на запрошення Бібліотеки Конгресу США було підписано угоду про інтеграцію Бібліотеки Конгресу Аргентини в Глобальну мережу правової інформації (Global Legal Information Network – GLIN). GLIN – це некомерційне об'єднання урядових установ різних країн і міжнародних організацій, які викладають офіційну правову інформацію в базу даних GLIN, доступну в мережі Інтернет [3]. Вона являє собою автоматизовану базу даних, яка містить нормативно-правові акти країн Європи, Азії, Америки і Африки. Інформація зберігається на сервері

Бібліотеки Конгресу США у Вашингтоні. Велика частина матеріалів мережі GLIN є загальнодоступною і не потребує ідентифікації особи і пароля. Найважливішою рисою GLIN є її глобальний характер. Інформація, що міститься в GLIN, – всеосяжна, оскільки будь-яка галузь права, будь-яка законодавчо регульована сфера суспільного життя представляє потенційний інтерес для країн-учасниць. Надана в базу даних GLIN правова інформація, відповідно до вимог розробників, завжди підкріплюється паперовою публікацією того чи іншого нормативно-правового акта, що виключає її недостовірність. Крім того, GLIN не приймає ніякої інформації з неофіційних джерел. Юридичні документи публікуються рідною мовою і супроводжуються коротким оглядом англійською [3]. Аргентина, разом з Бібліотекою Конгресу Аргентини, є однією із засновників цієї мережі, яка являє собою інтернет-вікно до законодавства у світі.

У 1998 р. було відкрито Мультимедійний зал, у якому надавався безкоштовний доступ до мережі Інтернет та певні технічні консультації. А вже у 2001 р. Фонд Білла і Мелінди Гейтс удостоїв БКА премією «Надання рівних можливостей в освіті». Ця міжнародна премія в 1 млн дол. вручається публічним бібліотекам і подібним установам за межами США за інноваційний підхід до надання населенню вільного доступу до комп'ютерів та Інтернету, а отже, до інформації та можливостей. Премія вручається спеціальною Ініціативою глобальних бібліотек, що є частиною Програми фонду з глобального розвитку [4]. Фонд запрошує бібліотеки та інші подібні установи за межами США подавати заявки на отримання премії. Кандидатами премії можуть бути установи, що надають громадськості безкоштовний доступ до інформації завдяки використанню комп'ютерів та Інтернету. Особливо заохочуються заявки від установ у країнах, що розвиваються, та установ, що працюють з малозабезпеченим населенням. Бібліотека Конгресу Аргентини отримала цю премію завдяки тому, що це установа, у якій відсутня дискримінація, яка надає якісні послуги понад 1500 користувачам щоденно, має гнучкий графік роботи та надає безкоштовні послуги та доступ в Інтернет у своєму Мультимедійному залі [5].

У 2002 р. було представлено проект «Бібліомобіль» (Bibliomóvil Multimodal). Цей проект прекрасно демонструє один з основних принципів політики Бібліотеки Національного конгресу – надання вільного доступу до книг, пропаганди читання та популяризації культурних і освітніх заходів. Суть цього проекту – надати можливість вільного доступу до інформації в різних місцях по всій країні, особливо тих, які знаходяться далеко від культурних центрів. З моменту свого створення до початку 2010 р.

цей проект охопив понад 130 тис. миль, провівши величезну кількість культурних заходів, читань та семінарів у 17 провінціях і 145 містах, у яких проживає понад 310 тис. дітей і дорослих [5]. Проводяться спеціалізовані заходи відповідно до віку, наприклад «Дружні зустрічі з книгами», «Введення в комп'ютери та Інтернет», «Казки», «Мобільний кінотеатр», «Зображення і мистецтво», крім того, проводяться семінари для вчителів та бібліотекарів: «Як читати в XXI ст.», «Повість», «Мистецтво і гра» та «Зв'язок/Радіо» [5]. Крім того, у рамках цієї програми організуються зустрічі з письменниками та культурними діячами Аргентини. Найбільша цінність цієї програми – це сприяння розвитку особистості та національної культури, забезпечення прозорості та «збереження мереж дотримання існуючих відмінностей у творчості та обміні» [5].

У 2003 р. в історичній будівлі колишнього Ощадбанку було відкрито нові зали бібліотеки, серед яких: Мультимедійний зал Leopoldo Marechal з 20 комп'ютерами, відкритими для вільного користування для всіх вікових груп, два з яких – спеціальні комп'ютери для людей з вадами зору; читальний зал для громадян; Бібліотека корінних народів та виставкові зали Lola Mora та Moisés Lebhenon. Цього ж року було надано доступ до онлайн-каталогу Бібліотеки Конгресу Аргентини через її інтернет-сторінку. Крім того, Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та установ [la Federación Internacional de Asociaciones e Instituciones Bibliotecarias (IFLA)] обрала Бібліотеку Конгресу Аргентини для проведення спільної зустрічі парламентських бібліотек.

У 2004 р. було підписано ряд угод між Бібліотекою Конгресу Аргентини та приватними й офіційними установами, з якими згодом було проведено різноманітні заходи та проекти. Серед них: Книжкова палата Аргентини (Cámara Argentina del Libro), Національна бібліотека Аргентини (Biblioteca Nacional de la República Argentina), Постійний форум керівників документальних інформаційних об'єднань в інтелектуальній мережі INAP (Foro Permanente de Directores de Unidades de Información Documental en el INAP), Фонд книги (Fundación El Libro), Інститут культури провінції Буенос-Айрес (Instituto Cultural de la Provincia de Buenos Aires), Фонд читання (Fundación Leer), Секретаріат Міністерства культури провінції Буенос-Айрес (Secretaría de Cultura del Gobierno de la Provincia de Buenos Aires), Асоціація бібліотекарів ABGRA (Asociación de Bibliotecarios Graduados ABGRA), Підкомітет з документації норм IRAM (Subcomité de Documentación de las Normas) та ін. [5]. Цього ж року БКА отримує премію 2004 GLIN Model Station Award за розвиток Глобальної мережі правової інформації (GLIN) в Аргентині.

У 2005 р. було оновлено газетний відділ та відділ короткометражного кіно (Microcine) завдяки новому комп'ютерному обладнанню та кінематографічного матеріалу. Читальний зал для громадян став працювати 24 години на добу, проводити понад 20 безкоштовних семінарів та курсів підвищення кваліфікації як у самій бібліотеці, так і в провінціях.

У 2006 р. в провінції Сан Хуан (San Juan) було підписано Акт про приєднання до Федеральної мережі парламентських бібліотек REFBIPAR (Red Federal de Bibliotecas Parlamentarias) між Бібліотекою Конгресу та 13 провінціями Аргентини. Метою була систематизація інформації стосовно парламенту та парламентаризму, досягнення єдиного формату обміну інформацією та надання безкоштовного доступу громадського населення до цієї інформації.

У 2007 р. Бібліотека Конгресу Аргентини купила двоповерховий мікроавтобус та створила з нього мультимедійну бібліотеку. Це нове технологічне обладнання допомогло в розвитку Програми культури «на колесах» (проект «Бібліомобіль»). Угода з Національним інститутом кінематографії та аудіовізуальних мистецтв (Instituto Nacional de Cine y Artes Audiovisuales) зробила кіномобіль (Cinemóvil) частиною інституту. Цього ж року Асоціація бібліотекарів Аргентини ABGRA вручила нагороду «Бібліотеки Аргентини» ABGRA (ABGRA Bibliotecas Argentinas) Бібліотеці Конгресу Аргентини за її діяльність у відродженні історичних документів. У 2008 р. було відкрито новий зал газетної періодики, який отримав назву «Буенавентура Луна» (Buenaventura Luna).

У жовтні 2009 р. Бібліотека Конгресу Аргентини увійшла до міжнародної групи парламентських та публічних бібліотек і була сертифікована нормою IRAM-ISO 9001:2008, концентруючи, таким чином, свої послуги на задоволенні потреб користувачів. До процесів, керованих цією нормою IRAM-ISO 9001:2008, можна віднести інформаційне обслуговування користувачів, довідник, загальну інформацію, надання та підтримку бібліографічного фонду, мультимедію, ксерокопіювання та безпеку в читальному залі для громадян [5]. Цього ж року Бібліотека Конгресу Аргентини отримала ще одну премію від Глобальної мережі правової інформації (GLIN) «Зразкове виконання» (Exemplary Performance) за роботу з розвитку Мережі правової інформації в Аргентині. Наприкінці року розпочалося будівництво нової будівлі Бібліотеки Конгресу Аргентини.

У 2010 р. були переоснащені читальні зали для громадян (Salas de Lectura Pública) та зал спеціалізованих колекцій (Sala de Colecciones Especiales). Крім того, була проведена комплексна модернізація та реструктуризація офіційного веб-сайту Бібліотеки Конгресу Аргентини – www.bcnbib.gov.ar. Було розши-

рено функціональність сайту, додалася велика кількість інформації про саму бібліотеку та про проекти, у яких вона бере участь. Було вдосконалено пошук за каталогами та відкрито доступ до певних історичних архівів, які були оцифровані і додані до сайту. Продовжували свою роботу проекти «Бібліомобіль» та «Кіномобіль», тематикою цього року було 200-річчя Аргентини. Знову ж таки Глобальна мережа правової інформації (GLIN) присудила премію «Зразкове виконання» (Exemplary Performance) БКА за розвиток Мережі правової інформації в Аргентині. У листопаді було підписано угоду про допомогу і співробітництво Бібліотеки Конгресу Аргентини та Національного архіву пам'яті (Archivo Nacional de la Memoria).

У квітні 2011 р. Бібліотека Конгресу Аргентини була представлена на Міжнародному книжковому ярмарку в Буенос-Айресі, де взяли участь понад 1 млн 250 тис. осіб, які відвідали заходи проекту «Бібліомобіль» та спеціальні намети, які були пристосовані для демонстрації послуг та проектів, що надає бібліотека суспільству. Також БКА брала участь у семінарі щодо нових методів доступу до інформації Організації Об'єднаних Націй (Taller de Nuevas Técnicas de Acceso a la Información de Naciones Unidas) та була присутня на XVIII нараді керівників мережі GLIN, яка проходила у Вашингтоні, та отримала ще одну премію «Зразкове виконання» (Exemplary Performance Award-2011), яку присуджує Бібліотека Конгресу США. На Світовому з'їзді Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ IFLA (Federación Internacional de Asociaciones e Instituciones Bibliotecaria) Бібліотека Конгресу Аргентини брала участь у різних заходах і нарадах, запланованих організацією, метою яких було об'єднання як парламентських, так і приватних інститутів та бібліотек. Крім того, БКА стала активною учасницею Семінару щодо стратегій керування цифровими бібліотечними ресурсами (Taller de Estrategias para la Gestión de Recursos Digitales de Bibliotecas) та XXVII щорічної конференції секції обслуговування бібліотек та дослідження парламентських бібліотек IFLA (Conferencia anual de la sección de servicios de biblioteca e investigación para parlamentos de la IFLA). Було підписано угоди про обмін та співробітництво з Бібліотекою Федерального сенату Бразилії Luis Viana Filho та Секретаріатом Економічного союзу держав у Південній Америці МЕРКОСУР (Secretaría del Mercado Común del Sur), що дало змогу отримувати офіційні документи та публікації цих установ з метою створення Департаменту міжнародних організацій у Бібліотеці Конгресу (Departamento de Organismos Internacionales de la Biblioteca del Congreso), Інформаційно-довідкового центру (Centro de Referencia) та консультації щодо процесу інтеграції МЕРКОСУР (Consulta relativo al proceso de integración del MERCOSUR).

У рамках Національної програми відновлення історичних документів (Programa Nacional de Recuperación de Documentos Históricos) Бібліотека Конгресу Аргентини проводила навчання, семінари та конференції зі сприяння збереженню документальних фондів. Крім того, БКА брала участь у II Книжковому ярмарку провінції Сантьяго-дель-Естеро (II Feria Provincial del Libro de Santiago del Estero), де отримала нагороду «Кращий інституційний заклад» (Mejor Stand Institucional). Крім того, разом з Міжнародною федерацією бібліотечних асоціацій і установ (IFLA) та Комітетом з питань свободи доступу до інформації (Comité de Libre Acceso a la Información) БКА брала участь в організації Семінару з прозорого та належного управління (Taller de Transparencia y Buen Gobierno), який проводився для бібліотекарів по всій країні в рамках Дня доступу до інформації [5]. Того ж року мобільна бібліотека («Бібліомобіль») відвідала 10 провінцій і в цілому аж 31 місто, де в її заходах узяли участь близько 55 тис. осіб. Наразі «Бібліомобіль» поширює знання у сфері науки, техніки та промисловості.

Отже, підбиваючи підсумки, слід зазначити, що інноваційна діяльність, будучи одним із пріоритетних напрямів роботи бібліотечних установ, зумовлює їх активне входження в глобальне інформаційне суспільство. Яскравим прикладом соціально-комунікаційної інституції, яка сприяє культурному розвитку нації з активним впровадженням цифрових технологій, є Бібліотека Конгресу Аргентини. Використання інноваційних технологій означено вище бібліотекою спрямовано на систематичне стимулювання розвитку шляхом змістовного структурно-організаційного оновлення, технічної й технологічної модернізації всіх процесів, посилення їх інтелектуальної складової, а також позитивних змін у свідомості користувачів. Велика кількість нагород за проекти щодо створення умов для вільного та безкоштовного доступу до бібліотечної інформації та розвитку Глобальної мережі правової інформації, а також таких інноваційних проєктів, як «Бібліомобіль» та «Кіномобіль», сприяє становленню Бібліотеки Конгресу Аргентини як центру сучасних інформаційних можливостей для розвитку бібліотечних програм та культурного розвитку суспільства.

Список використаних джерел

1. *Бондаренко В.* Інноваційні технології як фактор розвитку сучасних інформаційних комунікацій інформаційно-аналітичного обслуговування дистантних користувачів бібліотеки / В. Бондаренко // *Наук. пр. Нац. б-ки*

України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – 2011. – Вип. 32. – С. 207–222.

2. *Горовий В.* Бібліотеки оновлюваного суспільства: деякі тенденції та особливості розвитку / В. Горовий // Бібл. планета. – 2006. – № 3. – С. 27–28.

3. Правовая система GLIN – реферат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentbank.ru/view.php?id=25971&p=0>. – Назва з екрана.

4. Премія «Доступ до навчання» Фонду Білла і Мелінди Гейтс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unistudy.org.ua/grants.htm?id=829>. – Назва з екрана.

5. Biblioteca del Congreso de la Nación [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL:<http://www.bcnbib.gov.ar>. – Назва з екрана.